

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

Του Καπίρη Κώστα -
Βιολόγου - Ωκεανογράφου

Στο προηγούμενο τεύχος τού περιοδικού δημοσιεύθηκαν δύο πολύ κατατοπιστικά άρθρα σχετικά με το ψάρεμα του λαβρακιού (με συρτή και με πεταχτάρι).

Στο άρθρο μας αυτό θα αναφέρουμε κάποια στοιχεία σχετικά με τη βιολογία αυτού του ψαριού,

προσφέροντας έτσι κάποιες επιπλέον γνώσεις στους αναγνώστες για το είδος αυτό. Το λαβράκι είναι οστειχθύς (*Dicentrarchus labrax*, Linnaeus, 1758) και ανήκει στην οικογένεια *Moronidae* μαζί με «κηλιδωτό» λαβράκι. Τα δύο είδη διαφέρουν σε μερικά δευτερεύοντα χαρακτηριστικά, όπως κάποιες σκοτεινές κηλίδες στη ράχη, στη διάμετρο του ματιού και στα δόντια του ουρανίσκου.

τόνοι λαβρακιών, ενώ η μεγαλύτερη ποσότητα παρουσιάστηκε το 1995 (278.387 τ.) (Ρενιέρης, 1997). Το 1996 διακινήθηκαν 350.000 τ. σε όλη την Ελλάδα, συνολικής αξίας 645 δις δραχ. με μέση τιμή 1.847 δραχ./κιλό. Από αυτήν την ποσότητα το μεγαλύτερο μέρος της διακινήθηκε από την ιχθυόσκαλα της Ν. Μηχανιώνας - Θεσσαλονίκης (115.000 τ.) με μέση τιμή 2.100 δραχ. (Αλ. Νέα, τ. 197).

ΒΙΟΤΟΠΟΣ

Είναι κατ' εξοχήν ευρύαλο και ευρύθερμο είδος, δηλαδή μπορεί να ζει σε μεγάλα εύρη θερμοκρασίας και αλατότητας. Προσαρμόζεται εύκολα και αναπτύσσεται ακόμα και σε σχεδόν γλυκά νερά. Οι ιδανικές συνθήκες αλατότητας για άριστη ανάπτυξη είναι 20-30‰. Η θερμοκρασία στην οποία διατρέφεται είναι 7-30 βαθμοί (άριστες 14-28 βαθμοί). Κάτω από τους 7 βαθμούς σταματάει να τρώει, ενώ όταν η θερμοκρασία πέφτει κάτω από 2 βαθμούς, πεθαίνει.

Στη χώρα μας ψαρεύεται στις λιμνοθάλασσες του Μεσολογίου και της Μπουρούς σε μεγάλες ποσότητες, ιδιαίτερα κατά τους μήνες Σεπτέμβριο-Οκτώβριο, με όλους τους τρόπους της ψαρικής (συρτή, καθετή, πεταχτάρι, καλαμίδι, δίχτυα, κ.λπ.). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ψάρεμα του λαβρακιού με το πεταχτάρι μπορούμε να βρούμε στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού.

ΙΧΘΥΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το λαβράκι έχει σώμα κομψό και ισχυρό, ατρακτοει-

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΞΑΠΛΩΣΗ

Το είδος αυτό παρουσιάζει πολύ μεγάλη εξάπλωση. Εκτείνεται από τον Ατλαντικό (από τα Κανάρια νησιά έως τη Νορβηγία) έως τις ακτές του Μαρόκου και έως τη Βαλτική θάλασσα. Συναντάται σε όλες τις περιοχές της Μεσογείου και των γύρω θαλασσών, εισχωρώντας στις εκβολές των ποταμών και στις λιμνοθάλασσες. Γενικά, ζει κατά μήκος των βραχωδών ζωνών, αλλά καταφεύγει και στις αμμώδεις περιοχές - ιδίως όταν έχει φουσκοθαλασιές.

Οι μεταναστεύσεις που πραγματοποιεί, οφείλονται στις μεταβολές της αλατότητας και της θερμοκρασίας. Κάθε χρόνο στις αρχές του χειμώνα το λαβράκι εγκαταλείπει τις παραθαλάσσιες περιοχές των λιμνοθαλασσών και των εκβολών των ποταμών προς την ανοικτή θάλασσα. Η μεταναστευτική αυτή κίνηση συμπίπτει με την αρχή της αναπαραγωγικής περιόδου, με συνέπεια η απελευθέρωση, γονιμοποίηση και η εκκόλαψη των αυγών καθώς και η ανάπτυξη των προνυμφών να πραγματοποιείται στην ανοικτή θάλασσα (καταδρομικό είδος). Οι πρώτες προνύμφες κάνουν την εμφάνισή τους το δεύτερο 15θήμερο του Μαρτίου ή νωρίς τον Απρίλιο. Την άνοιξη πραγματοποιείται η αντίστροφη πορεία, όπου τα ιχθύδια γυρνάνε προς τις

λιμνοθάλασσες και παραμένουν εκεί μέχρι τη σεξουαλική τους ωρίμανση. Έπειτα θα κατευθυνθούν προς την ανοικτή θάλασσα (Κλαουδάτος Σ., Ν. Τσέβης, 1993).

Οι παράγοντες που καθορίζουν την εξάπλωση του είδους είναι πολύ λίγο γνωστοί, αφού το λαβράκι συναντιέται σε περιοχές με εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά. Οι κυριότεροι παράγοντες είναι: η θερμοκρασία, το χειμώνα συναντάται σε θερμοκρασίες 5-6 βαθμούς και το καλοκαίρι σε θερμοκρασίες 27-29 βαθμών. Στους τόπους αναπαραγωγής οι θερμοκρασίες που επικρατούν είναι 10-15 βαθμοί. Άλλοι παράγοντες είναι η αλατότητα, το διαλυμένο οξυγόνο - πρέπει να φθάνει στο επίπεδο κορεσμού -, το είδος του βιότοπου (συναντάται σε όλους τους βιότοπους, τόσο σε αμμώδεις, όσο και σε βραχώδεις ή φυκιάδες. Όλα τα στάδια του είδους μπορούν να συναντηθούν σε μικρά βάθη - 10 εκατοστά -, ενώ μεγάλα άτομα μπορούν να βρεθούν και σε βάθη μέχρι 90 μέτρων). Το λαβράκι συναντάται σε παραγμένα και θολά νερά των εκβολών των ποταμών ή των παράκτιων περιοχών κατά τις θαλασσοταραχές. Η θολερότητα, λοιπόν, είναι ένας παράγοντας που καθορίζει την εξάπλωση του είδους αυτού.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΛΙΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΒΡΑΚΙ

Το διάστημα 1990-1995 η συνολική αλιευτική «αξία» του είδους έφθασε τα 1,2 δις δραχμές, ενώ μέσω των ιχθυοσκαλών διακινήθηκαν περίπου 750 τόνοι. Αξιοσημείωτο γι' αυτό το είδος είναι το γεγονός ότι πέτυχε το 1994 μια αύξηση 200% όσον αφορά τόσο τον όρο «ποσότητα» όσο και τον παράγοντα «αξία». Το διάστημα, λοιπόν, 1990-1995 διακινήθηκαν 734.829

Η ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΛΑΒΡΑΚΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κλείνοντας το άρθρο αυτό, θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε κάποια στοιχεία για την υδατοκαλλιέργεια του ψαριού αυτού, δεδομένου ότι η καλλιέργειά του είναι σοβαρή πηγή εσόδων για την Ελλάδα. Από τις 200 μονάδες εκτροφής του στην Ελλάδα, το 1996 παρήχθησαν περίου 11.000 τόνοι ψαριού, από τους οποίους οι περισσότεροι διατέθηκαν στο εξωτερικό (80,5%). Για πρώτη φορά μετά το 1992 οι τιμές πώλησης γνώρισαν άνοδο (14,5% σε σχέση με το 1995), λόγω της αυξημένης ζήτησής του

στις αγορές του εξωτερικού. Η συνολική παραγωγή δε των 25 ιχθυογεννητικών σταθμών που υπάρχουν στην Ελλάδα τον περασμένο χρόνο ανήλθε στα 48 εκ. ιχθύδια λαβρακιού 1-2 γραμμαρίων, με μέση τιμή πώλησης 94 δρχ./ιχθ. Με τη σωστή και έγκυρη αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μονάδες εκτροφής, οι παραγωγές αυτές θα αυξηθούν ακόμα περισσότερο ΑΤΕ, (1997).

δές, χείλη σαρκώδη και γλώσσα εφοδιασμένη με δόντια. Το ουραίο πτερύγιο είναι ελαφρά διχλωτό, ενώ το χρώμα της ράχης είναι ασημένιο, γκρι-μολυβί. Τα νεαρά ψάρια έχουν μερικές μαύρες κηλίδες στο πάνω μέρος του σώματος, οι οποίες δεν υπάρχουν στα ενήλικα άτομα. Δόντια υπάρχουν και στα δύο σαγόνια, στην υπερώα και στη γλώσσα. Τα λέπια είναι κυκλοειδή και υπάρχουν 65-68 από αυτά στην πλάγια γραμμή. Υπάρχουν δύο ξεχωριστά ραχιαία πτερύγια, το μήκος του φθάνει μέχρι το 1 μέτρο και το βάρος του μέχρι 10 κιλά. Είναι ένα από τα νοσιμότερα ψάρια, θεωρείται δε ο βασιλιάς των ψαριών από γαστρονομική άποψη. Το βρώσιμο μέρος του ψαριού

είναι το 54% της σάρκας του. Στα 100 γραμμάρια βρώσιμου τμήματος υπάρχουν 79 γρ. νερό, 19 γρ. πρωτεΐνες, ενώ μικροποσοτήτες ιόντων καλύπτουν το υπόλοιπο μέρος.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΛΑΒΡΑΚΙΟΥ

Όπως είπαμε και προηγουμένα, το λαβράκι είναι σαρκοφάγο και αρπακτικό ψάρι. Είναι πολύ λαίμαργο ψάρι, γι' αυτό λέγεται και «λύκος». Ο τρόπος πέψης, τα είδη των ενζύμων που εκκρίνονται στον πεπτικό σω-

λήνα και ο τύπος των δοντιών, ερμηνεύουν απόλυτα αυτόν τον χαρακτηρισμό. Οι έρευνες που έχουν γίνει πάνω στη διατροφή του έδειξαν ότι η βάση της διατροφής του είναι τα καρκινοειδή, τα μαλάκια και άλλα μικρού μεγέθους ψάρια, όπως οι αθερίνες, σαρδέλες και μικρά κεφαλόπουλα. Άτομα μικρότερα από 40 εκ. τρέφονται κατά 70-80% από αμφίποδα και κατά 20-30% από διάφορες προνύμφες εντόμων. Άτομα πάνω από 40 εκ. τρέφονται κατά 80% από ψάρια και κατά 20% από καρκινοειδή και μαλάκια.

Το λαβράκι είναι θηρευτής που κυνηγά ατομικά στην επιφάνεια και επιτίθεται στη λεία του από κάτω και, αφού τη χτυπήσει, την αρπάζει και

Το λαβράκι είναι γονοχωρικό και έχει παρατηρηθεί ότι τα αρσενικά άτομα ωριμάζουν νωρίτερα από τα θηλυκά. Στη Μεσόγειο θάλασσα ώριμα γεννητικά αρσενικά άτομα βρίσκονται σε ηλικία 2-3 ετών με μήκος σώματος 23-34 εκ. και θηλυκά 3-5 ετών με μήκος σώματος 31-40 εκ. Η γονιμοποίηση είναι εξωτερική. Το θηλυκό ελευθερώνει τα αυγά του, τα οποία γονιμοποιούνται από το σπέρμα του αρσενικού. Τα αρσενικά κολυμπούν απαλά πίσω και λίγο ψηλότερα από τα θηλυκά, τα οποία ακολουθούν στις αργές μετατοπίσεις τους. Τα αρσενικά που ακολουθούν είναι μικρότερα από τα θηλυκά, συνήθως δε είναι 2-3 τον αριθμό (Χώτος Γ., Ι. Ρογδάκης, 1992).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος, 1997. Απολογιστική Έκθεση εργασιών έτους 1996 αλιείας-υδατοκαλλιέργειών-σπογγαλιεία-μεταποίησης αλιευμάτων. Αλιευτικά Νέα, τ. 195, 65-80 σ.

ΕΤΑΝΑΛ, 1997. Στατιστικό Δελτίο Διακίνησης Αλιευμάτων 1996. Αλιευτικά Νέα, τ. 196, 57-61 σ.

Κλαουδάτος Σ., Ν.Β. Τσέβης, 1993. Διερεύνηση της επίδρασης της αλατότητας στις μεταναστευτικές κινήσεις του λαυρακιού. 4ο Παν. Συμπ. Ωκεαν. και Αλιείας, σελ. 422-425.

Ρενιέρης Γ., 1997. Η ελληνική αλιεία κατά την περίοδο 1990-1995 μέσα από συγκεκριμένα δελτία ιχθυοσκαλών της ΕΤΑΝΑΛ. Αλ. Νέα, τ. 187, 64-72 σ.

Χώτος Γ., Ι. Ρογδάκης, 1992. Υδατοκαλλιέργειες ευρύστων ψαριών, λαβράκι και τσιπούρα. Εκδ. ΙΩΝ, 451 σ.

φεύγει. Έχει αποδειχθεί ότι μεγαλύτερη κατανάλωση τροφής παρατηρείται κατά τους μήνες Μάιο, Ιούνιο και Αύγουστο.

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

Στη Μεσόγειο η ωρίμανση των γονάδων αρχίζει το Δεκέμβριο και φθάνει στην ολοκλήρωσή τους στο τέλος του χρόνου ή τον Ιανουάριο, όταν η θερμοκρασία του νερού φθάσει τους 12 βαθμούς C. Ακολουθεί η αναπαραγωγή, που ολοκληρώνεται κατά το τέλος Μαρτίου, αρχές Απριλίου.